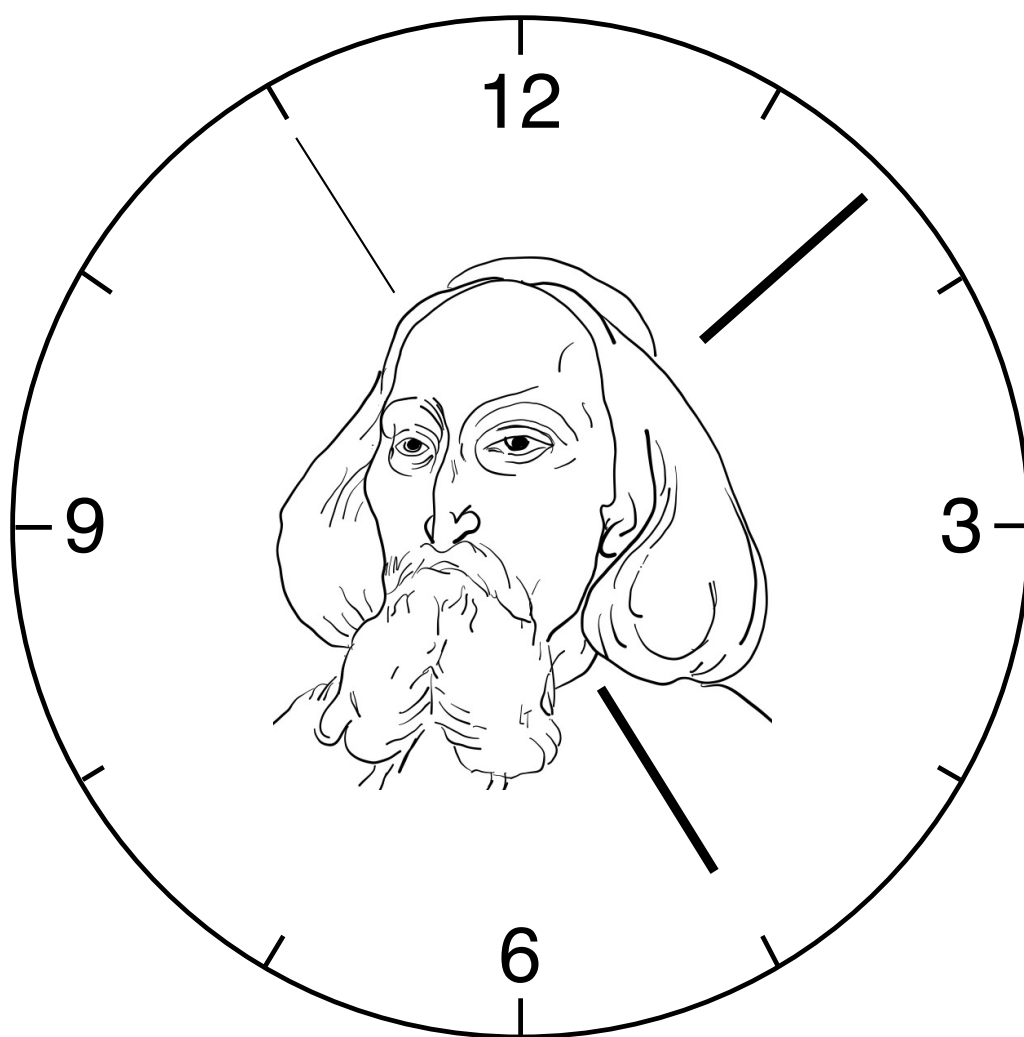

Didaktické minútky

Zápisník amatérskeho učiteľa

***škola** (od 16. stor.) – zo starolatinského *scola*, čo je novšia obmena latinského *schola* – výraz je prevzatý z gréckeho *scholē* ,odpočinok, voľný čas‘ (doslova azda ,zdržiavanie sa [od niečoho]‘; odvodzuje sa od gréckeho *echō*, aorist *e-schon*,držím, mám‘); odtiaľ už v gréčtine ,činnosti realizované vo voľnom čase‘.

* Králik, L. (2015). Stručný etymologický slovník slovenčiny. VEDA, vydavateľstvo SAV, Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra SAV, Bratislava, 581 – 582.

Didaktické minútky: Zápisník amatérskeho učiteľa

Vydanie: posledné

Autor: pozri zadný prebal a rozmysli si, či budeš čítať ďalej

Ilustrácie: insitne z kade-tade obkreslené

Recenzent:

každý, kto si prečíta

Vydavateľ:

Mill Valley Publishing House (MVPH)

Vyšlo s rodinnou podporou

Nepredajné

Možno získať iba darom alebo zo zberu papierového odpadu

Rozsah: ako sa to vezme

Náklad: podľa potreby

ISBLN: BL-266-VR

Copyright © 2022, Autor
Nekopírovať! Stačí si vypýtať.

OBSAH

Aby bolo hneď na úvod jasné...	...
○ troch pilieroch dobrého učenia	...
○ tajomstve učenia podľa Richarda Feynmana	...
○ Feynmanovej metóde	...
○ biopedagogike	...
○ východiskách učenia	...
○ cykle učenia sa	...
○ dôležitosti poznania našej ignorancie	...
○ príprave nového kurzu	...
○ prvej hodine	...
○ poznaní mien svojich študentov	...
○ výbere učebnice	...
○ tom, ako si veci zapamätať	...
○ správnej kognitívnej náloži	...
○ učení sa pri počúvaní hudby	...
○ mentálnom oslepení	...
○ význame vizualizácie pre učenie sa	...
○ tom, ako sa hecnúť	...
○ hovorení samého so sebou	...
○ pasci zlých rozhodnutí	...
○ výbere správnych fariieb	...
○ tom, ako rýchlo zabúdame	...
○ nenaplnených predstavách masívneho online vyučovania	...
○ sebaľútosti	...
○ prekliatí známeho	...
○ nesentimentálnych sentimentoch	...
○ význame osobných stretnutí pre kreatívne nápady	...
○ potrebe fyzickej interakcie	...
○ efekte vysokých očakávaní	...
○ Darwinovej metóde rozhodovania	...
○ potlačení otravných myšlienok	...
○ racionálnej nepozornosti	...
○ negatívnych stránkach konformity	...
○ vypísaní sa zo stresu pred skúškou	...
○ mýtuse štýlu učenia	...
○ podvádzaní na skúškach	...
○ význame kombinácie slov a obrázkov	...
○ tom, ako pripraviť dobrý krúžkovací test	...
○ ilúzii objektivity hodnotenia	...
○ (ne)známkovaní	...
○ dôvodoch, prečo sa známkovania tak skoro nezbavíme	...
○ absolútnych <i>versus</i> relatívnych štandardoch hodnotenia	...

○ hodnotení študentov pracujúcich v skupinách	...
○ hodnotení písomných zadaní	...
○ nevhodných komentároch k známkam	...
○ dôležitosti správnej spätnej väzby	...
○ pozitívnej nákazlivosti	...
○ motivovaní unudených študentov	...
○ entuziazme	...
○ demotivujúcom účinku utešovania	...
○ zasnívání sa na prednáškach	...
○ večných pravdách	...
○ študentských ospravedlneniach	...
○ hodnotení učiteľov študentmi	...
○ IQ a úspechu	...
○ rozdelení študentov do skupín podľa ich schopností	...
○ podceňovaní sa	...
○ efekte žiary reflektorov	...
○ tom, ako zostaviť dobrý tím	...
○ učení sa rozlišovať podobne znejúce koncepty	...
○ sebakontroly	...
○ tom, prečo kladieme študentom otázky	...
○ typoch otázok	...
○ otázkach smerovaných na rôzne úrovne vedomostí	...
○ tom, prečo sa pýtať <i>Prečo?</i>	...
○ otázkach typu Zombie	...
○ pýtání sa pred prednáškou	...
○ učení študentov učiť sa z diskusií	...
○ získavaní si srdc poslucháčov	...
○ bariérach v diskusií	...
○ písaní poznámok	...
○ čítaní nahlas	...
○ domácich úlohách	...
○ didaktických presahoch Mariána Vargu	...
○ introvertoch	...
○ efekte IKEA	...
○ komplikovaných študentoch	...
○ študentoch dualistoch a študentoch relativistoch	...
○ strese a neistote	...
○ pestovaní odolnosti	...
○ omyloch pri plánovaní	...
○ Dunning-Krugerovom efekte	...
○ prehnanom sebavedomí expertov	...
○ mobiloch na vyučovaní	...
○ benefitoch krátkych prechádzok	...
○ pozitívnom efekte krátkeho cvičenia počas výučby	...

O učení sa prostredníctvom učenia iných	...
O neintuitívnych výhodách učenia	...
O tom, ako sa potrebujeme	...
O čmeliakoch z Blackawtonu	...
O učení sa prostredníctvom objavovania	...
O škole, ktorá je hrou	...
O rozprávaní od veci	...
O školiteľoch	...
O dôležitosti dobrého začiatku	...
O dôležitosti dobrého konca	...
O prechode do trojrozmerného sveta	...
O rebríčku stratégií vyučovania	...
O najdôležitejšom nástroji reformy vzdelávania	...
O štvrtom základe dobrého učenia	...
Ak sa chcete dozvedieť (oveľa) viac	...

Písané s využitím
práva na omyl.

Aby bolo hneď na úvod jasné...

...nemám žiadne formálne didaktické vzdelanie. A priznávam, že to pociťujem ako zásadný hendikep s ohľadom na fakt, že 30 rokov pôsobím na mieste vysokoškolského učiteľa. Na začiatku svojej pedagogickej kariéry som sa domnieval, že byť učiteľom nie je zložité: stačí napodobňovať tých mojich učiteľov a kolegov*, ktorých som ja považoval za dobrých pedagógov a vyhýbať sa stereotypom tých, ktorých výkony sa mi nepozdávali. Veľmi skoro som však narazil na problém: napodobňovať sa dá iba v medziach, ktoré definujú osobnostné limitácie; za touto hranicou je napodobenina iba karikatúrou. Okrem toho, obľúbenosť (či neobľúbenosť) učiteľa nie vždy koreluje s kvalitou jeho pedagogického výkonu, teda s tým, čo pedagóg svojich študentov skutočne naučí. Nevadí, povedal som si, budem jednoducho experimentovať a budem svoje učiteľské schopnosti zvyšovať metódou pokusov a omylov. Problém s týmto prístupom spočíva v tom, že chyba v učiteľovom experimente môže znamenať často i závažné poškodenie študenta. A ja som tých chýb robil príliš veľa len z dôvodu neznalosti elementárnych didaktických pravidiel. Začal som preto dodatočne moje didaktické medzery plátať čítaním literatúry, sumarizujúcej empirické dáta týkajúcej sa výkonu učiteľského povolania. Podotýkam, že vzhľadom k absencii formálneho didaktického vzdelania je výber zdrojov nesystematický a neúplný a iste som vynechal veľkú frakciu relevantných publikácií, ktoré sú pre didaktikov povinnou literatúrou. Zbierka mojich zápiskov je preto značne nesúrodá. Snáď však mladším kolegom, doktorandom a vysokoškolským učiteľom, poskytne nejaký záchytný bod, aby sa vyvarovali chýb, ktorých som sa počas 30 rokov mojej kariéry dopustil ja. Až na malé výnimky sú kapitoly prezentované vo forme jednostránkových „minútiiek“, ku ktorým je v poznámke pod čiarou uvedený zdroj, z ktorého text vychádza. V závere ponúkam zoznam monografií a edukačných portálov, ktoré mi v korigovaní môjho učiteľovania nejako pomohli.

Dodržiavanie elementárnych didaktických zásad však vôbec neznamená, že sa treba vzdať experimentovania pri výučbe. Naopak, každý, kto má tú česť učiť, by mal aktívne hľadať spôsob, ako využiť svoje individuálne danosti v prospech dobrého vzdelávania študentov. A na to sa dá prísť iba empirickým skúšaním a introspekciou. Okrem toho, vymanenie sa zo stereotypov je účinným nástrojom proti vyháraniu. Nakoniec, voľne prekladajúc Noama Chomského: „Ak učíte tak, ako ste učili pred piatimi rokmi, tak je buď mŕtva vaša disciplína, alebo ste mŕtvy vy“.[†]

Ešte jedna dôležitá poznámka: knižka nemá ambíciu byť návodom, či receptom, ako sa stať dobrým učiteľom. Odpoveď na túto otázku si musí každý pedagóg hľadať sám. Berte ju ako zápisník sumarizujúci niekoľko empirických štúdií, ale i čisto subjektívnych postrehov z výučby. Som si vedomý, že mnohé z nich sú mylné.

* ...a pravdaže učiteľiek a kolegýň. Kedykoľvek je v texte použitý mužský rod životného podstatného mena, budem mať na mysli rody oba, pokiaľ to nebude uvedené inak.

[†] "If you're teaching today what you were teaching five years ago, either the field is dead, or you are."

Na nasledujúcich stranách nájdete veľa prázdneho priestoru, ktorý je určený pre vlastné poznámky čitateľa. Ak tieto, prípadne niektorá z minútiok, niekomu pomôžu stať sa lepším učiteľom, potom bude mať tento zápisník dôvod na existenciu.

V prípade záujmu o výtlačok, kontaktujte autora: lubomir.tomaska@uniba.sk

.....